

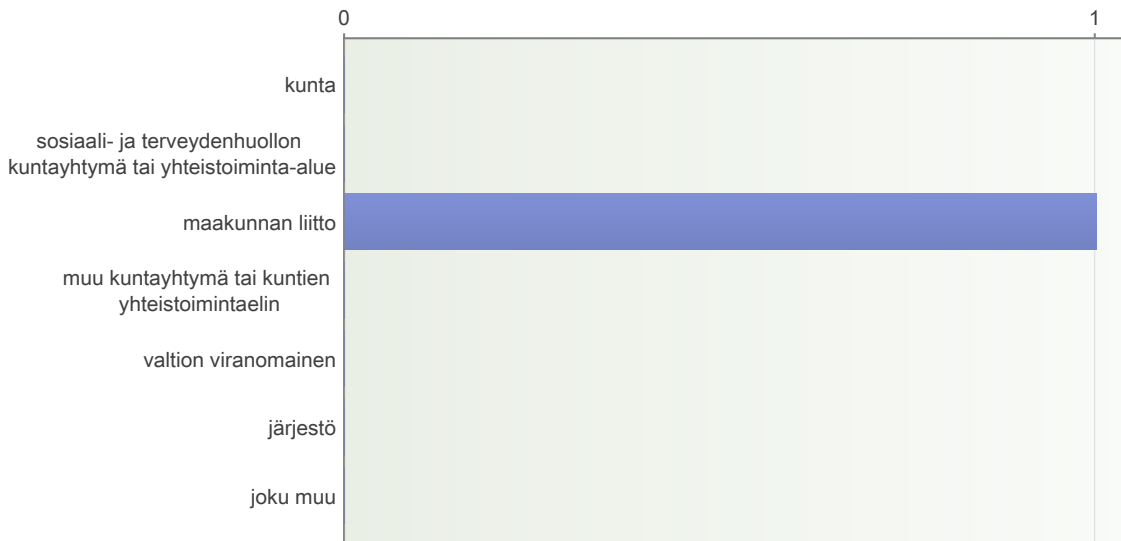
## 1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Etelä-Pohjanmaan liitto kuntayhtymä	Jari Iso-Koivisto	jari.iso-koivisto@etela-pohjanmaa.fi; puh.040 356 3910	24.10.2016	Maakuntahallitus

## 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1



### 3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon nykyistä kattavampi integraatio ja selkeämmät prosessit antavat mahdollisuudet terveys- ja hyvinvointierojen tasaamiseen ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseen. Toteutuksen onnistuminen riippuu kuitenkin yhtäältä päätettävästä valinnanvapausmallista sekä toisaalta maakunnallisista ratkaisuista ja niiden onnistumisesta. Kilpailun lisääntyminen tulee kasvattamaan asiakkaiden valintamahdollisuuksia tiheään asutuilla seuduilla, mutta haja-asutusalueilla on aitona vaarana palveluiden saatavuuden heikentyminen. Onkin tärkeää huolehtia siitä, että valinnanvapaus ei johda väestön hyvinvointi- ja terveyserojen lisääntymiseen.

Lakiesityksissä olevaan malliin liittyy uhka palveluiden pirstoutumiseen eri tuottajien/toimijoiden vastuulle, mikä vaikeuttaisi integraation toteuttamista. Kun valinnanvapauteen liittyvästä kokonaisuudesta ei ole vielä tarkempaa tietoa, on integraation käytännön toteutumista vaikea arvioida. Valinnanvapauden osalta on syytä edetä vaiheistetusti eikä kertarysäyksenä.

Lähtökohtaisesti julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ei pidä sote-muutoksen

yhteydessä heikentää. Perustason palveluiden vahvistaminen ja niiden vaikuttavuuden parantaminen ovat olennainen keino terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi.

#### 4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Pitkällä aikavälillä (noin vuoteen 2030 mennessä) uudistuksella on mahdollista saavuttaa säästöjä. Niiden määrän arvioiminen on tässä vaiheessa mahdotonta. Tärkeää on kuitenkin edetä sote-palveluiden järjestämisvastuun kokoamisessa maakunnalliselle tasolle, koska näin voidaan edesauttaa näiden palveluiden vahvempaa integraatiota.

#### 5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Perustettavat maakunnat pohjautuvat perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädettyyn itsehallintoon kuntia suuremmilla itsehallintoalueilla, mistä säädetään lailla. Maakunnallinen itsehallinto jää kuitenkin lakiesityksen perusteella vaillinaiseksi, ja esitykseen sisältyy demokratiaa heikentäviä riskejä. Vakavin ongelma on maakuntien verotusoikeuden puuttuminen. Esityksen perusteella maakuntien talous tulisi perustumaan lähes kokonaan valtion maakunnille osoittamaan rahoitukseen. Onkin tärkeää, että maakuntaveron järjestämistä selvitetään nopeasti ja varaudutaan sen käyttöönottoon jo seuraavalla hallituskaudella. Tulevaisuudessa uusille maakunnille on kyettävä antamaan suurempi rooli ja vastuu maakunnan talouden kokonaisuudesta, mihin liittyy oikeus päättää investoinneista ja pitkäaikaisesta lainanotosta.

Maakunnista on tarkoitus luoda vahvoja organisaatioita, jotka ovat huomattavasti kuntia suurempia sekä kooltaan että taloudeltaan. Maakuntiin valitaan valtuusto suorilla vaaleilla, mutta niiden itsehallinto tulee olemaan selvästi kunnallista itsehallintoa kapeampaa. Tehtäviä kyllä siirtyy kunnilta maakunnille, mutta samalla mahdollisuudet näiden tehtävien itsehallinnolliseen ohjaamiseen heikkenevät. Tämä on keskeinen ongelma demokratian toteutumisen näkökulmasta. Valtio ja eri ministeriöt tulevat huomattavasti ohjaamaan maakuntaa ja sen vaaleilla valittujen päättäjien toimintaa. Valtion tiukka ohjaus suhteessa uusiin maakuntiin on selkeässä ristiriidassa maakunnallisen itsehallinnon vahvistamisen kanssa.

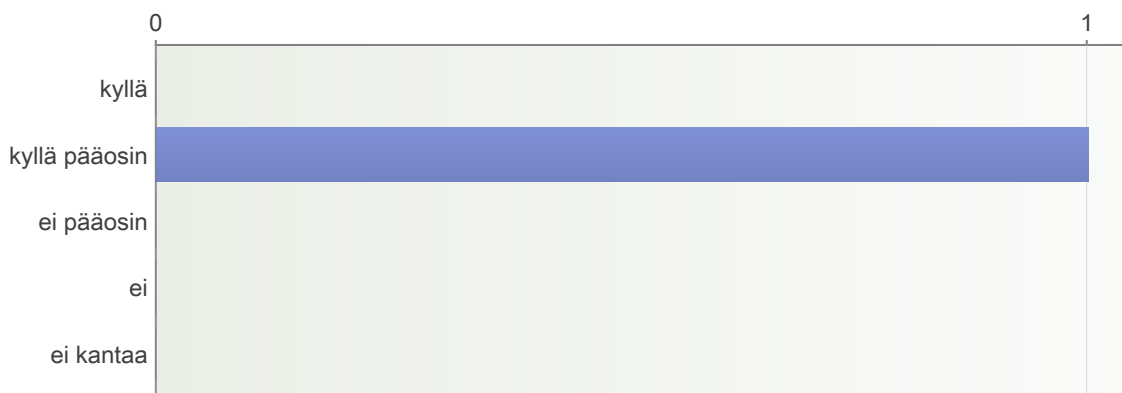
Merkittäviä ongelmakohtia esityksessä ovat maakunnallisen itsehallinnon näkökulmasta:

- tiukasti rajoitettu oikeus päättää palveluiden tuotantotavasta (yhteistoimintasopimukset, palvelurakenteen ohjaus, laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palveluiden markkinoille vienti ja yhtiöittämisvelvollisuus sekä maakunnan palvelulaitos)
- osittain rajoitettu oikeus päättää sisäisestä hallinnosta (mm. maakunnan palvelulaitos ja valtakunnalliset palvelukeskukset)
- maakuntalain erittäin tiukat maakunnan alijäämän kattamisvelvollisuudet yhdistettyinä ahtaaseen julkisen talouden rahoituskehukseen (3 mrd. euron säästövelvoite) ja maakuntien arviointimenettelyn käynnistäviin kriteereihin
- rajoitettu oikeus sopia (työnjako ja yhteistyö kuntien kanssa, valtakunnallisten in-house yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, lainanotto-oikeus)
- valtioneuvoston ja eri ministeriöiden laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakunnan operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa erityisesti järjestämislaissa
- investointien ohjaus

Esitetyssä maakuntamallissa erotetaan järjestäjä ja tuottaja. Kun maakunnan palvelulaitokselle on tulossa myös viranomaistehtäviä, delegoinnin periaatteet palvelulaitoksen ja sen alaisten yhtiöiden viranomaistehtävien osalta tulee selvittää erityisesti demokratian toteutumisen näkökulmasta.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

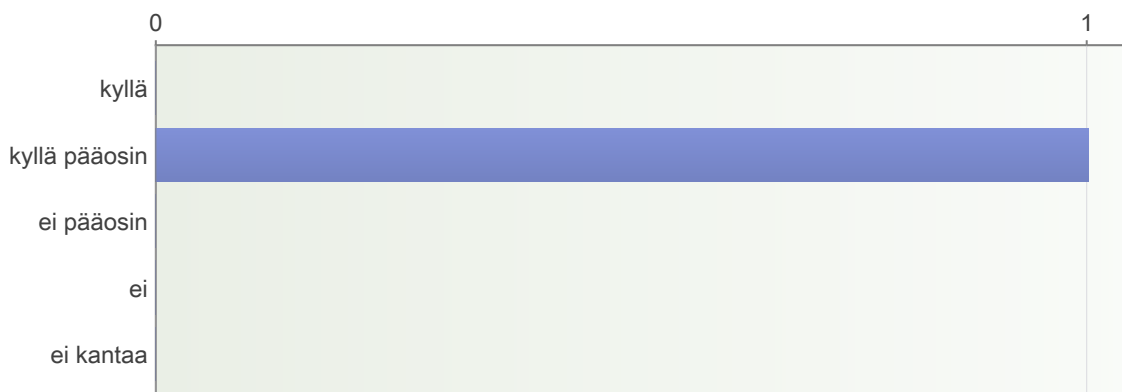
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

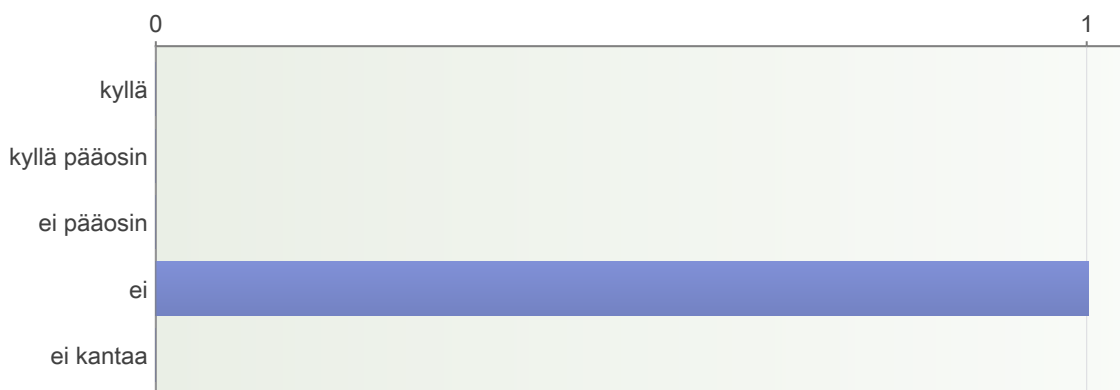
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä**

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

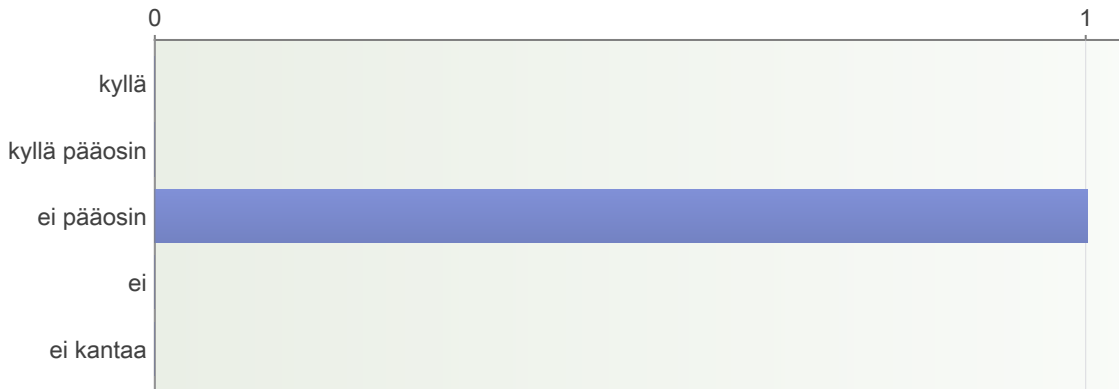
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei**

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?  
Lakiluonnoksen hallintoa ja johtamista, luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa ja antavat sinällään toimivan pohjan maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle. Palveluiden tuottamisen ja järjestämisen erottamiseen ehdotettu sääntely eri tason yhtiöittämisvelvoitteineen tulee kuitenkin asettamaan erittäin suuria vaatimuksia maakuntakonsernin ohjaukselle ja johtamiselle. Lausunnon antamisen näkökulmasta ongelmallista on myös se, että sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö ja maakuntalain 6 §:n maakunnan tehtäväalueita koskeva erityislainsäädäntö on vasta valmisteilla, eikä näiden sisällöstä ole vielä riittävästi tietoa.

Maakuntalain tulee antaa mahdollisuudet kuntien ja maakunnan joustavaan yhteistoimintaan. Lakiin tarvitaan säännökset maakunnan ja kuntien välisestä sopimisesta ja tehtävien hoitamisesta yhteistyössä kuntalain tapaan. Kuntien ja maakuntien yhteistyölle ei saa olla lainsäädännöllisiä esteitä, vaan lakien tulee mahdollistaa paikallisesti ja alueellisesti erilaisia ratkaisuja.

Maakuntalakiluonnoksen 15 §:ssä esitetään, että ”maakunnan ja sen alueen kuntien on neuvoteltava valtuustokausittain niiden tehtävien hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta”. Säännös on tärkeä, mutta on selvää, että neuvottelu kerran valtuustokaudessa ei riitä kuntien ja maakunnan sujuvaan yhteistyöhön ja riittävään vuorovaikutukseen puhumattakaan mahdollisista maakunnan ja kunnan sopimuksista tuotannon ja järjestämisvastuun siirtämisen osalta.

Kaikkiaan maakuntien erilaisuuden takia on tärkeää, että palveluiden organisointi mahdollistetaan alueelliset olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tarvitaan tilaa joustaville yhteistoimintamuodoille palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä. Organisoinnin vapaus on tärkeää myös perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Maakunnan toimiala jää lakiluonnoksen mukaan melko kapeaksi. Sitä tulee laajentaa niin, että maakunta voi ottaa hoitaakseen tehtäviä, joita alueen kunnat tai osa niistä ei hoida, edellyttäen, että mukana olevat kunnat sitoutuvat rahoittamaan toiminnan eikä tehtävä kuulu valtion tai muiden toimijoiden vastuulle.

Maakuntalakiluonnoksessa maakunnalle on määrätty 25 lakisääteistä tehtävää. Kunnat voivat siirtää maakunnalle lakisääteisiin tehtäviin liittyviä tehtäviä vain, mikäli kaikki maakunnan kunnat ovat siirrosta yksimielisiä ja rahoittavat toiminnan. Käytännössä maakunnan toimiala tulitaisiin rajoittamaan tiukasti vain laissa mainittujen tehtävien hoitamiseen. Tällainen raja on liian kankea, eikä se mahdollista kuntien ja maakunnan päätöksiin ja sopimukseen perustuvaa tarkoituksenmukaista tehtävien hoitoa.

Maakunnille säädettyjen tehtävien sisältö tullaan määrittelemään kutakin tehtävää koskevassa erityislainsäädännössä, joka on vasta valmistella. Tämän takia on hankalaa arvioida uusien maakuntien tehtäväkokonaisuutta yksityiskohtaisesti. Jatkovalmistelussa on syytä varmistaa, etteivät erityislainsäädännössä maakunnalle siirrettävät tehtävät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien tehtävien kanssa. Toimivaltarajojen tulee olla selkeitä. Samalla on luonnollisesti tärkeää, että tehtävien järjestämisestä, tuotannosta ja yhteistyöstä voidaan sopia joustavasti kuntien ja maakuntien kesken.

Lakien jatkovalmistelussa on selvitettävä mahdollisuudet koota ELY-keskusten ympäristötehtäviä maakuntien vastuulle laajemmin kuin lakiluonnoksessa on esitetty. Näiden tehtävien siirtäminen ehdotetussa laajuudessa valtion uusimuotoiseen valtakunnalliseen viranomaiseen (LUOVA?) erkaannuttaa tehtäviä aluetasolta. Kaikkiaan ympäristölupamenettelyjä tulee keventää ja siirtää luvitustehtäviä kunnille ja maakunnille. LUOVasta ei tule muodostaa uutta laillisuusharkintaa käyttävää kaavoituksen valvontaviranomaista, koska tämä tehtävä on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan hallinto-oikeuksilla.

Sosiaali- ja terveystalouteen liittyvä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkossa sekä kuntien että maakuntien vastuulla. Kuntien roolia ja vastuuta kuvataan sote-järjestämislain 7 §:ssä. On oleellista, että kunnat ja maakunnat seuraavat yhteistyössä asukkaistensa hyvinvoinnin kehittämistä ja myös keräävät sitä koskevia tietoja säännöllisesti.

Maakunnille siirtyvä pelastustoimen järjestäminen ja tuottaminen on ehdottomasti hoidettava 18 maakunnallisen pelastuslaitoksen ratkaisuna. Se mahdollistaa pelastustoimen saumattoman kytkemisen muuhun maakunnan tehtäväkenttään mutta ei estä sinänsä järkevää yhteistoimintaa esim. ensihoidossa sote-yhteistyöaluiden kesken.

Maatalouden ja maaseudun kehittäminen maakunnan tehtävänä on esitetty lakiluonnoksessa suppeasti. Tehtäväalueen tulisi kattaa maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden, maaseutuelinkeinojen ja maatilatalouden sekä kala- ja riistatalouden edistämisen ja rahoittamisen, viljelijätukitehtävät sekä näihin liittyvät palvelut.

Aluekehittämisviranomaisten tehtävien siirto maakunnalle on perusteltua. Nykyiset maakuntien liittojen aluekehittämisviranomaistehtävät sekä pääosa ELY-keskusten tehtävistä on järkevää ja tehokasta siirtää yhteen maakunnalliseen organisaatioon. Samalla saadaan koottua yhteen keskeiset kansalliset ja EU-kehittämisvarat sekä maakunnan strateginen suunnittelu. Kuitenkin on muistettava, että myös kunnilla on jatkossakin keskeinen rooli aluekehittämisen toimintakentässä.

Aluekehittämiseen liittyvät keskeisesti yritys-, työ- ja elinkeinopalvelut. TE-palveluiden selkeyttäminen ja uudistaminen yritys- ja asiakaslähtöisiksi kasvupalveluiksi on lähtökohtaisesti kannatettavaa. Kasvupalveluja

koskeva erityislainsäädännön valmistelu vaikuttaa kuitenkin olevan tällä hetkellä ristiriidassa maakuntalain hengen kanssa. Kasvupalvelulain valmistelu lähtee järjestämisen ja tuottamisen voimakkaasta erottamisesta ja siitä, että maakunta olisi viimesijaisin tuottaja. Maakunnan itsehallinnon kannalta on oleellista, että sillä on selkeä järjestämistehtävä, jota ei rajoiteta. Samoin on tehtäviä, joiden tuottamisessa maakunnan pitää voida toimia julkisen vallan käytön, neutraliteetin, riippumattoman toimijan näkökulmasta. Kokonaisuudessa on toki palvelutuotantoa, jota voidaan viedä markkinoille. Kasvupalvelujen järjestämisen ja tuottamisen kehittämisessä tulee edetä vaiheistetusti, ei muuttamalla kertarysäyksellä markkinavetoiseksi. Samoin tulee huomioida, että maakunnan tulee voida sopia alueen kuntien kanssa tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä, työnjaosta ja resurssien kohdentamisesta. Aluekehittämissuunnitelma tulee nähdä laajana kokonaisuutena. Tämän takia tarvitaan aluekehittämistä koskeva yleislaki, jonka alle kasvupalvelut ja muut sisältölait voidaan sijoittaa.

Lakiluonnoksen mukaan maakunnan tehtäviin kuuluu alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu. Tämä on maakunnille luonteva tehtävä, koska koulutuksella on merkittävä vaikutus kunkin maakunnan kehitykseen ja väestön osaamiseen sekä esimerkiksi maakunnan yritysten toimintaedellytyksiin. Maakuntien liitot ovat osallistuneet aiemmin lakisääteisenä tehtävänä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman (KESU) valmisteluun, mutta sittemmin kehittämissuunnitelman laadinnasta on luovuttu. Lakiehdotuksen tähän kohtaan liittyen on tarpeen selvittää, mitä lakiehdotuksessa määritelty ennakointitehtävä ja koulutustavoitteiden valmistelu uusien maakuntien kannalta tarkoittaa ja mikä olisi maakuntien tehtäväksi ehdotetun alueellisen ennakoinnin ja koulutustavoitteiden valmistelun suhde valtakunnalliseen ennakointiin ja koulutustavoitteiden valmisteluun. Edelleen olisi hyvä selvittää, mikä on maakunnan tehtävä suhteessa oppilaitoksissa tehtävään ennakointityöhön. Lakiehdotuksessa tai sen perusteluissa ei myöskään täsmennetä, mitä tiettyä koulutusta ehdotettu alueellinen ennakointitehtävä ja koulutustavoitteiden valmistelu koskisi.

Maakunnan suunnittelun ja maakuntakaavoituksen siirtyessä maakuntien liitoilta maakunnille on tarpeen tarkastella maankäyttö- ja rakennuslain kaavajärjestelmää laajemminkin. Maakuntakaavoituksen tulee jatkossa keskittyä entistä selvemmin ja strategisemmin aluerakenteen kannalta keskeisiin kysymyksiin. Kaupunkiseuduille ei tule muodostaa erillistä, muusta kaavajärjestelmästä poikkeavaa suunnittelutasoa, koska jo nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa niiden erityistarpeiden huomioon ottamisen. Kuntien vastuu ja vapaus hoitaa alueiden käytön suunnittelu itsenäisesti on kasvanut. Tätä vapauttaa korostaa maakuntien (nyk. ELY -keskusten) konsultatiivinen rooli. Maakunnilla tulee kuitenkin olla riittävät resurssit kuntien kanssa tehtävään suunnitteluyhteistyöhön.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu on keskeinen maakunnan strategisen suunnittelun väline, missä maakunnat toimivat itsenäisesti. Liikennejärjestelmän kehittämisen tiivis yhteys aluekehittämiseen ja muuhun aluesuunnitteluun on tärkeää, jotta liikennepalvelut tukevat saumattomasti maakuntien kasvua ja kilpailukykyä. Tienpidon tehtävät voidaan järjestää joustavasti myös yhtä maakuntaa laajemmilla alueilla maakuntien välisillä sopimuksilla ja yhteistyössä Liikenneviraston kanssa.

Kulttuuritehtävien hoito on lakiluonnoksessa määritelty varsin yleispiirteisesti mm. maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisenä, kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden laatimisena, toimeenpanona ja yhteensovittamisena, luovan talouden ja kulttuurimatkailun edistämisenä sekä kulttuuriympäristön hoitona. Kulttuuritehtävien hoitoon liittyy myös kansallisen kulttuuripolitiikan linjausten ja toimien yhteensovittaminen maakunnissa. Kulttuuri kytkeytyy läheisesti sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, joka on yksi maakunnan perustehtävistä mutta johon samalla tarvitaan laajamittaista ja toimivaa yhteistyötä maakunnan sisällä, maakuntien kesken ja kuntien kanssa. Myös niillä on vastuu asukkaitensa hyvinvoinnista.

Alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistämiseen liittyvät tehtävät ovat luonteva osa uusien maakuntien toimintaa, mutta yhteistyöhön on tiiviisti kytkettävä myös kunnat osana hyvinvoinnin edistämistyötä. Lisäksi on perusteltua selvittää, onko ”vanhalle

läänijaolle” pohjautuva liikuntaneuvostojen maantieteellinen ja lukumääräinen jako enää ajanmukainen.

Vesihuolto on osa kuntien vastuulla olevan rakennetun ympäristön palvelukokonaisuutta, ja vesihuollon järjestämisvastuu on järkevää jatkossakin pitää kunnilla. Vesihuollon suunnittelua ei ole tarvetta antaa maakunnille. Vesilain valvontatehtävät soveltuvat parhaiten maakuntien vastuulle osana vesiasioiden kokonaisuutta. Maakuntalakiluonnoksen 6 §:n kohtiin 19–21 (vesihuolto, vesien suojeleminen, ympäristötietous yms.) liittyen on välttämätöntä, että myös luonnonsuojelutehtävät ja ympäristönsuojelutehtävät sijoittuvat mahdollisimman kattavasti uusiin maakuntiin.

Maakunnille suunniteltu tehtävä alueellisten yhteispalveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä kaipaava tarkoituksensa osalta täsmennystä. Esim. poliisin ja maistraatin palveluiden järjestäminen ja niiden suunnittelu säilyisi jatkossakin tietävästi poliisin ja maistraatin vastuulla, vaikka eräitä niiden palveluja tarjottaisiin yhteispalvelun kautta.

On tärkeää, että yhteispalvelua tarjotaan eri puolilla Suomea olevissa yhteispalvelupisteissä. Ongelmallista on yhteispalveluiden toteuttaminen yhteispalvelupisteissä sopimusperusteisena. Lakisääteinen yhteispalvelu olisi parempi vaihtoehto, koska laissa tällöin määritettäisiin se, minkä viranomaisten palveluja yhteispalvelupisteissä tulisi vähintään olla saatavilla. Yhtenäinen lakisääteinen minimipalveluvalikoima loisi yhteispalvelun asiakkaille yhdenvertaisemmat palvelut, helpottaisi yhteispalvelun markkinointia, parantaisi yhteispalvelutoiminnan alueellista vertailtavuutta kansallisesti sekä lisäisi eri viranomaisten ja kuntien yhteistyötä yhteispalveluun kuuluvien palveluiden tuottamisessa ja järjestämisessä. Koska esim. sähköisen asiointin kasvu voi aiheuttaa muutoksia yhteispalvelutoiminnan järjestämistarpeeseen, olisi hyvä, että yhteispalvelun lakisääteistä minimivalikoimaa voitaisiin arvioida säännöllisin väliajoin (esim. 4-5 vuoden välein). Kansalaisten digitaalinen asiointi on järkevää toteuttaa yhden palvelukanavan mallilla.

Maakunnan tehtäviin liittyvien kansainvälisten asioiden ja yhteyksien hoito on lakiluonnoksessa jätetty vapaaehtoisten tehtävien listalle (”maakunta voi hoitaa”), vaikka kansainvälisten yhteyksien hoito tulee muiden EU:n alueiden tapaan olemaan väistämätön osa toimintaa myös uusissa maakunnissa (vrt. alueiden Eurooppa ja subsidiariteetti- eli läheisyysperiaate). Maakuntien rooli kansainvälisen yhteistyön, edunvalvonnan ja kehittämisen toteuttajana täytyy turvata kansallisella lainsäädännöllä. Maastrichtin sopimuksessa 1994 esiteltiin subsidiariteettiperiaate osana EU:n perusperiaatteita, ja maakuntien kansainvälisellä toiminnalla on keskeinen rooli periaatteen toteuttamisessa. Lissabonin sopimus vuodelta 2009 syventää tätä roolia korostaen alueellista koheesiota. Suomen maakunnat eivät voi jäädä alueiden välisen yhteistyön ulkopuolelle.

Maakunnat ovat jäseninä kansainvälisissä järjestöissä ja verkostoissa, joiden kautta toteutetaan muun muassa alueiden edunvalvontaa. Maakunnat ovat tärkeitä toimijoita EU-alueiden välisen kansainvälisen rahoituksen hyödyntäjinä, ja maakunnilla on myös tehtäviä liittyen EU-rajat ylittävään rahoitukseen. Maakunnilla on verkostojen ohella ystävyysalueita, joiden kanssa toimitaan aktiivisesti. Lisäksi useat maakunnat hoitavat tällä hetkellä Euroopan komission Suomen-edustuston koordinoimaa ja toteuttamaa kansalaislähtöistä EU-viestintää Europe Direct -tiedotusverkoston kautta. Myös uusissa maakunnissa tarvitaan luotettavaa EU-viestintää, joka tukee maakuntien kilpailukykyä ja kansainvälistymistä. Mm. älykkään erikoistumisen strategiat liittyvät laajalaisesti aluekehittämiseen, EU-rahoitukseen (rakennerahastot, maaseuturahasto) ja EU:n investointiohjelmaan. Lisäksi yksi elyiltä maakunnille siirtyvistä tehtävistä on eurooppalainen työnvälityspalvelu EURES.

Maakuntien yhtenä tehtävänä on elinvoimaisuuden ja kilpailukykyyn edistäminen yhdessä kuntien kanssa. Kansanvälistymisen edistäminen on osa tätä tehtävää. Tässä työssä maakunnat pystyvät tarjoamaan alueellisen tarttumapinnan myös Team Finland -toiminnan kansalliselle yhteistyölle. Maakuntalaissa on oleellista huomioida maakuntien laajat kansainväliset tehtävät lakisääteisinä tehtävinä.

6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?



Maakuntalakiluonnos sisältää monia eri tapoja äänestys-oikeuden lisäksi asukkaiden osallistumisen vahvistamiseen. Maakuntavaltuuston vastuu luoda edellytykset asukkaiden suoralle osallistumiselle on toimiva tapa lisätä kansalaisdemokratiaa ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia.

7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta eivät sovi itsehallinnollisen maakunnan toimintaan. Mainitut säännökset on poistettava lakiesityksestä. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen.

Maakunnan palvelulaitos olisi itsenäinen oikeushenkilö, jolla olisi vastuullaan palveluiden tuottaminen, eikä se olisi maakuntavaltuuston ohjauksessa juuri muuten kuin tavoitteiden asettamisen ja jäsenten valinnan suhteen. Tällainen järjestely luo vakavia ongelmia toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle.

Lakiluonnoksen 60 §:n mukaan maakunnan palvelulaitoksen sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, vastaisi joka tapauksessa maakunta.

Kunnissa saatujen kokemusten mukaan tilaajan ja tuottajan näin pitkälle menevä erottaminen aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja lopulta myös kustannusten nousua. Järjestämisvastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa yhtäältä hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen painottumista operatiiviseen toimintaan.

Esitetty malli on ongelmallinen myös demokratian toteutumisen näkökulmasta. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveyden huollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia.

Sinänsä tärkeä päämäärä palvelutuotannon talouden ja kustannusrakenteen läpinäkyvyydestä voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten esittämistä niin, että niitä voidaan vertailla muiden palvelutuottajien kustannusrakenteisiin.

8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Lakiluonnoksessa ehdotettu maakunnan rahoituksen yleiskatteellisuus on välttämätöntä maakuntien itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta. Yleiskatteellisuudesta tulee pitää kiinni tarkoin perusteltuina poikkeustapauksina lukuun ottamatta, eikä mitään osaa maakuntien saamista rahoituksesta saa korvamerkitä tiettyihin menoihin.

Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvistä kriisimaakuntakriteereistä sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat liian tiukat. Koska uudet maakunnat ovat miltei täysin riippuvaisia valtion rahoituksesta, on vaarana, että monet niistä päätyvät hyvin nopeasti arviointimenettelyyn (109 § – 111 §). Kaksi vuotta on aivan liian lyhyt aika tehdä aitoja ja pysyviä muutoksia toiminnan rakenteisiin.

## 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset (124 § – 135 §) valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee poistaa laista. Itsehallinnollisten maakuntien tukipalvelujen järjestäminen tulee olla maakuntien päätettävissä. Maakunnilla olisi yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, mutta vain rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa niiden sisältöön. Tällainen velvollisuus sotii maakunnallisen itsehallinnon periaatetta vastaan. Sinänsä tarpeelliset kriteerit yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle voidaan luoda lakiin perustuvilla standardeilla.

Tukipalveluissa toimii tälläkin hetkellä paljon valtakunnallisia ja alueellisia yhtiöitä, joiden osaaminen riittää tuottamaan palvelut julkisille organisaatioille. Lakiluonnoksessa ei ole liioin arvioitu uusien palvelukeskusten perustamiseen, investointeihin, järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyviä kustannuksia.

Toimitila- ja kiinteistöhallinnon tehtävien osalta lähtökohtana tulee olla, että maakunnat päättävät palvelujensa tuotantorakenteesta sekä sen edellyttämästä toimitilatarpeesta. Maakunnilla tulee olla oikeus organisoida asiat itsenäisesti ja tarvittaessa yhteistyössä alueen kuntien ym. toimijoiden kanssa. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan voitaisiin muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia toimitilayhtiöitä. Tämä mahdollistaisi yhtiöiden toimivan ohjauksen alueellisten toiminnallisten tarpeiden mukaisesti.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden keskittämiselle asetetut tavoitteet saavutetaan tehokkaimmin usean tukipalveluyksikön mallilla. Talous- ja henkilöstöhallinnossa toimii jo nyt lukuisia julkisomisteisia ja yksityisen sektorin tuottajaorganisaatioita, ja markkinoilla on tervettä kilpailua. Maakunnat voisivat valita talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottajan alueellisesti tai kansallisesti toimivien tuottajien joukosta. Samat tukipalveluyksiköt voisivat tuottaa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita tarvittaessa myös kunnille.

Yhteishankintojen osalta on oleellista, että päätöksiä hankinnoista voidaan tehdä alueilla hyödyntäen nykyistä, monessa maakunnassa jo pitkälle vietyä maakuntien ja kuntien yhteistyötä. Hankintojen vahva keskittäminen johtaa yleensä myös hankintojen koon kasvuun. Maakuntien toiminnan peruslähtökohtana tulee olla, että hankinnat voidaan halutessa jakaa osiin, jotka soveltuvat tarjottaviksi myös pienille ja keskisuurille kotimaisille yrityksille eivätkä pelkästään suurille monikansallisille tuottajille. Maakuntien hankintojen avuksi tarvitaan ennen kaikkea osaamista ja asiantuntemusta vahvistava elin, joka voisi olla luomassa myös maakuntien yhteistä hankintastrategiaa. Tällainen asiantuntijaelin voisi tehdä esim. vertailuja ja analyyskejä sekä antaa tarvittavaa erityisosaamista maakunnallisiin hankintoihin.

Tieto- ja viestintätekniisten palveluiden (ICT-palvelukeskus) osalta on sinänsä tärkeää luoda toimivat ja yhtenäiset järjestelmät kaikkien maakuntien käyttöön. Yhden valtakunnallisen palvelukeskuksen sijasta maakuntien tarvitsemat kansallisesti yhteiset ICT-palvelut voitaisiin kuitenkin organisoida myös useamman toimijan verkostomallilla.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

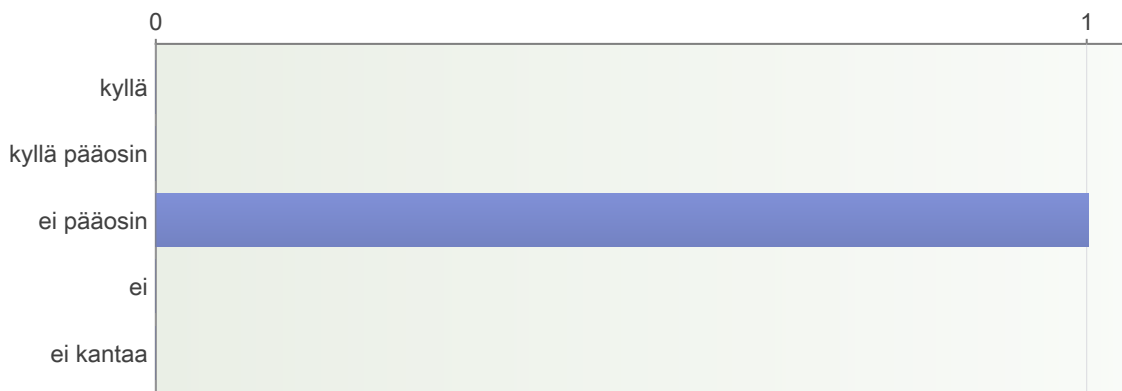
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

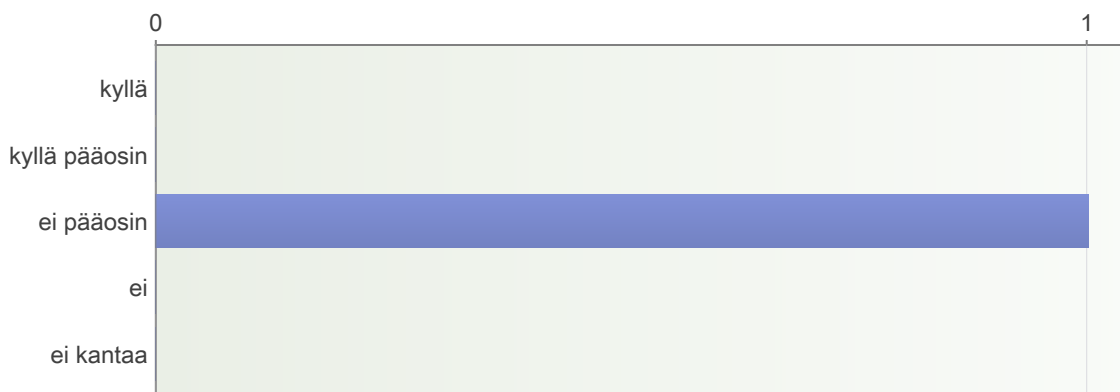
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

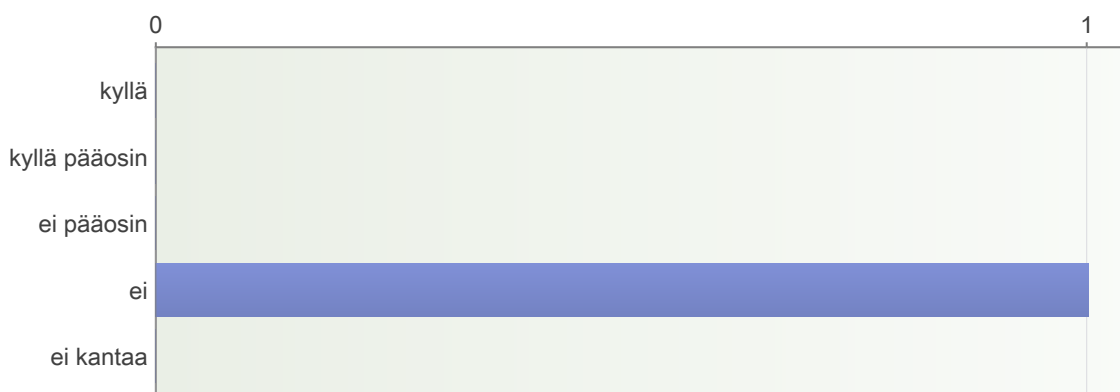
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouksissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

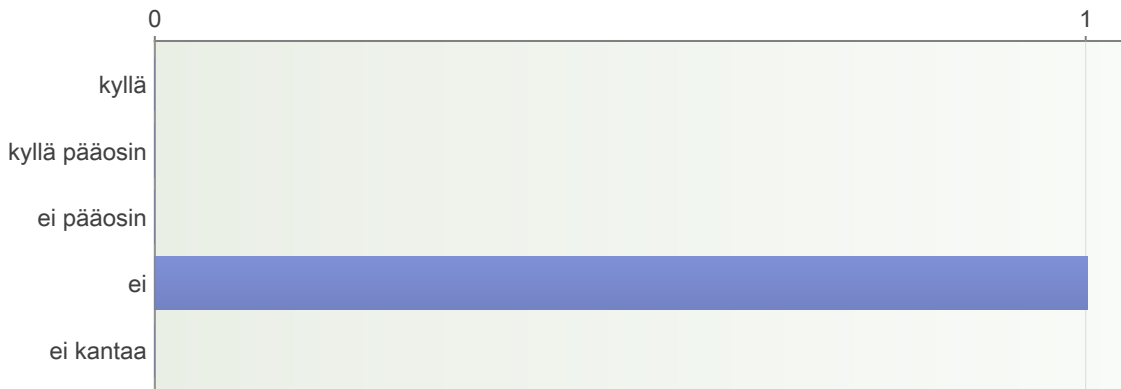
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei**

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

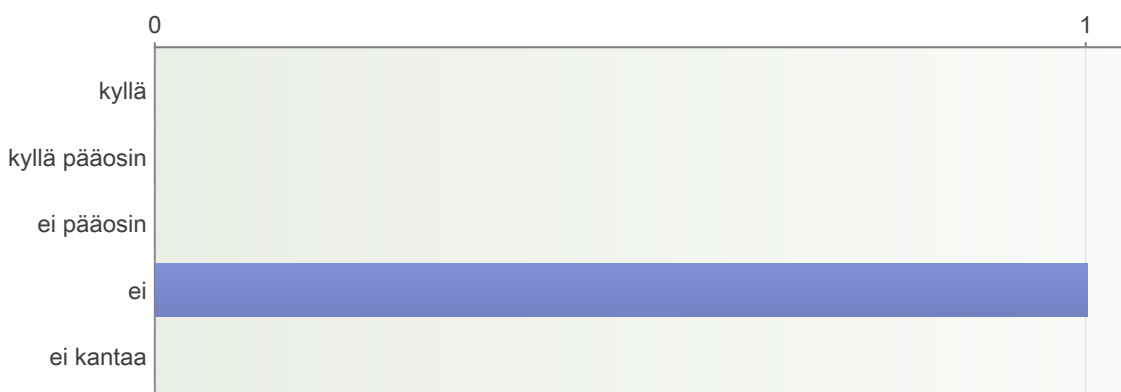
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei**

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitettun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei**

## 18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Lähtökohtaisesti pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, mutta se mahdollistaa myös erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väliin kriteereihin perustuen. Käytännössä pykälän loppuosan ilmaisu kumooa pykälän alkuosassa annetun lupauksen tarpeisiin perustuvasta ja lähellä asiakasta tuotettavasta palvelusta ja näin ollen mahdollistaa taloudellisiin perusteisiin sekä tarkoituksenmukaisuusperusteisiin pohjautuvan palvelujen keskittämisen. Peruspalvelujen osalta tämä ei ole hyväksyttävää.

Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta on myös olennaista valinnanvapausmallin toteuttamistapa, jota ei tässä yhteydessä valitettavasti voida arvioida.

Asiakkaan näkökulmasta tämän pykälän sisältö on yksi uudistuksen keskeisimpiä ja kuvaa koko lakipaketin perusajattelua.

Sote-järjestämislain 11 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluista vastaisi 12 maakuntaa. Viitaten lain perusteisiin on johdonmukaista ja perusteltua, että yksi näistä ”laajasta päivystyksestä” vastuussa olevista maakunnista on hallituksen jo tekemien linjausten mukaisesti Etelä-Pohjanmaa.

11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Lähtökohtaisesti koko yhteistyöaluerakenne näyttää palvelujen tarkoituksenmukaisen järjestämisen ja tuottamisen kannalta kankealta. Kokemus on osoittanut, että sujuvaan yhteistyöhön päästään ensisijassa kahden- tai monenkeskisin yhteisin sopimuksin. Tärkeää on, että rakenne ja yhteistyösopimus eivät muodosta käytännön estettä eri yhteistyöalueisiin kuuluvien maakuntien järkevälle yhteistyölle.

Yhteistyöalueen maakuntien keskenään solmima yhteistyösopimus on sinällään sopimusosapuolia sitova. Sitovuus ei ole perusteltua siltä osin kuin valtiolle on annettu toimivaltaa päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta lakiluonnoksen 18 §:n mukaisesti. Valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa eivät ole hyväksyttävissä maakunnan itsehallinnon toteutumisen näkökulmasta. Järjestämislain 18 § valtioneuvoston toimivallasta päättää yhteistoimintasopimuksista pitää poistaa lakiluonnoksesta maakuntien itsehallinnon vastaisena.

Tässä yhteydessä on syytä huomioida myös lakiluonnoksen 11 § 3 momentti, jossa ehdotetaan säädettäväksi suurempiin kokonaisuuksiin koottuja palveluja koskevasta vastuusta ja päätösvallasta. Se maakunta, jonka tehtäväksi jokin palvelu on osoitettu, vastaisi mm. palvelun tarpeen, määrän ja laadun määrittelyistä sekä palvelun tuottamistavasta. Muilla maakunnilla ei olisi päätösvaltaa keskitetyistä palveluista, eivätkä ne saisi tuottaa eivätkä hankkia mainittuja palveluja muualta. Muiden maakuntien ainoa vaikutusmahdollisuus keskitettyihin palveluihin olisi 16 §:n mukainen valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus. Maakunnan itsehallinnon näkökulmasta on ongelmallista, että maakunta ei voisi vaikuttaa keskitettäviin palveluihin, niiden tuottamistapaan eikä palveluista aiheutuneisiin kustannuksiin. Tällä ratkaisulla järjestämisvastuu olisi eri maakunnilla erilainen ja tosiasiallinen järjestämisvastuu jäisi epäselväksi.

12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee asiakaslähtöisen integraation toteutua peruspalveluiden ja erityispalveluiden välillä (vertikaalinen integraatio) sekä toisaalta maakunnan alueella kattavana palveluverkostona peruspalveluiden osalta (horisontaalinen integraatio).

Asiakaslähtöinen integraatio on haastava toteuttaa lakiesityksen viitoittamalla mallilla. Uudistuksen kokonaisuuteen liittyvät valinnanvapaus, monituottajamalli ja yhtiöittämisvelvoite edellyttävät maakunnalta sellaista järjestämisosaaamista, josta ei ole aiempaa kokemusta. Myös maakunnan palvelulaitoksen toimivuuteen uutena oikeushenkilönä sisältyy paljon epävarmuustekijöitä (vrt. vastaus kysymyksen 7).

Palveluiden ohjaus muuttuu ehdotetussa järjestelmässä olennaisesti verrattuna nykyiseen. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa hallinnollista ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palveluiden tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen. Integraation toteuttaminen tällaisessa kokonaisuudessa on erittäin vaikeaa ja hallinnollisesti työlästä.

Lakiesitys asettaa mittavia haasteita asiakaslähtöisen integraation toteuttamiselle nykyiseen toimintamalliin verrattuna.

13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Yksi uudistuksen perustavoitteista on itsehallinnollisten maakuntien muodostuminen. Valtion ohjauksen rooli suhteessa itsehallintoon tulisi tällöin jäädä mahdollisimman vähäiseksi. Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategisiin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta kansallisen strategian näkökulmasta merkittäviin kohteisiin.

Valtakunnalliset ja tarvittaessa erikseen kullekin maakunnalle asetettavat sosiaali- ja terveydenhuollon strategiset tavoitteet sekä ministeriön ja maakuntien neuvottelumenettely ovat riittäviä ohjausvälineitä. Valtiolla ei tule olla interventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Erityisen ongelmallisia maakuntien itsehallinnon näkökulmasta ovat lakiluonnoksen 18 § (Valtioneuvoston toimivalta) ja 19 § (Palvelurakenteen, investointien ja tiedonhallinnan ohjaus).

Maakuntien toiminnan ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Maakuntien itsehallinnon toteuttaminen edellyttää järjestämislakiluonnoksen 18 ja 19 §:n poistamista kokonaan. Maakuntalain 3 lukuun (Maakunnan suhde valtioon ja kuntiin) ja sote-järjestämislain 4 lukuun (Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen) sisältyvät ohjausmekanismit ovat riittävät maakuntien ohjaukseen.

Vahvan valtionohjauksen positiivisille vaikutuksille kustannusten kasvun hillitsemisessä ei löydy perusteita. Kansainvälinen vertailu on osoittanut, että paikallinen ja alueellinen itsehallinto pystyy tuottamaan laadukkaita sote-palveluja kohtuullisin kustannuksin ja hyvälaatuisina. Toisaalta itsehallintoon kuuluu automaattisesti vastuu niin taloudesta kuin toiminnasta suhteessa itse asetettuihin tavoitteisiin. Mikäli valtion ohjaus

toteutettaisiin esitetyllä tavalla, valtion pitäisi lisätä merkittävästi ohjaustehtäviin suunnattavia resurseja ja osaamista. Tämä yhdistettynä vuosittain toistettavaan investointilupamenettelyyn tuottaisi raskaan ja kankean toimintamallin ja kasvattaisi hallinnon kustannuksia. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus heikentää myös mahdollisuuksia asukkaiden tarpeista lähtevien uusien innovaatioiden kehittämiseen.

Sote-järjestämislain 19 §:ssä sekä maakuntalain 12 §:ssä käsitellään investointien ja tietohallinnon ohjausta. Toimiva valtionohjaus maakuntien vastuulla olevaan tietohallintoon tulee mahdollistaa, mutta ehdotettu menettely vaikuttaa tietohallinnon ja ICT-investointien osalta epätarkoituksenmukaiselta. Malli uhkaa luoda toimivaltuuksiltaan epäselvän ja tietojärjestelmäratkaisujen välttämätöntä uudistamista hidastavan hallintomenettelyn.

Tilanne, jossa valtioneuvostolla on mahdollisuus tehdä maakuntia sitovia järjestelmien muuttamista koskevia päätöksiä, mutta järjestelmämuutoksien tilaavana hankintayksikkönä sekä järjestelmätoimittajan suuntaan sopimusosapuolina toimivat maakunnat tai niiden palvelutuottajat, on ongelmallinen. Voi syntyä tilanteita, joissa maakunta ei voi samanaikaisesti noudattaa valtioneuvoston päätöstä, hankintalakia ja järjestelmätoimittajien kanssa solmittuja sopimuksia.

14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisointitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Järjestely synnyttäisi tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentäisi maakunnan ja tätä kautta koko kansallisen ohjausjärjestelmän kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien palvelulaitos olisi täysin uuden tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia.

Ehdotuksen mukaista järjestelyä arvioitaessa on huomattava, että useat kunnat ovat kokeilleet tilaajatehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista omassa toiminnassaan, mutta järjestelyistä on viime aikoina luovuttu niistä saatujen huonojen kokemusten vuoksi. Erottamisella ei myöskään ole saavutettu tavoiteltuja kustannussäästöjä. Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämiselle lakiluonnoksen mukaisella tavalla ei ole esitetty selkeää syytä eikä vakuuttavia perusteluita. Maakunnan palvelulaitosta koskevat säännökset tulisi poistaa lakuluonnoksesta kokonaan.

15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Lakiesitykseen sisältyvää valinnanvapautta ja siihen liittyvää yhtiöittämisvelvoitetta on haastavaa ratkaista toimivalla ja kestäväällä tavalla. Ongelmakohtia ovat mm. julkisen vallan käyttö, palveluketjun integraation toteutumismahdollisuudet sekä sote-järjestämisen muuttuminen entistä ennakoimattommaksi ja vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi. Sinänsä kannatettava asiakkaan valinnanvapaus ei saa vaarantaa integraation toteutumista ja palveluiden yhdenvertaista saamista.

Kaikkiaan esitettyyn toimintamalliin liittyy lukuisia yhtiöoikeudelliseen vapauteen liittyviä ristiriitaisuuksia, joita ei ole riittävästi huomioitu ajatellen toimijoiden julkisoikeudellista roolia. Valinnanvapautta, joka liian suoraviivaisesti ohjaa yhtiöittämiseen, olisi voitu laajentaa myös muilla keinoilla, esimerkiksi palvelusetelijärjestelmää laajentamalla. Tarkoituksenmukaisinta olisikin, ettei julkista valtaa käytettäisi



yhtiömuotoisessa organisaatiossa.

16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Yksi keskeisimmistä perusteista koko sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen käynnistämiseksi on ollut huoli siitä, että palveluja ei pystytä tuottamaan yhdenvertaisesti koko maassa. Erityisesti pienten kuntien edellytykset on monissa THL:n selvityksissä arvioitu heikoiksi. Samalla on korostettu isojen yksikköjen kykyä tuottaa palvelut tasavertaisesti kaikille. Nyt käsittelyssä oleva lakiluonnos sisältää esitykset järjestelmästä, josta muodostuisi monitoimijainen, vaikeasti ymmärrettävä, hallinnollisesti raskas, ohjauksellisesti vähintäänkin haastava ja monilta osiltaan monimutkainen. Perusteluja palvelujen entistä paremmalle toteutumiseksi yhdenvertaisuuden näkökulmasta on esitetystä mallista vaikea löytää, vaikka se on ollut yksi uudistusta liikkeelle paneva voima yhdessä vertikaalisen integraation tavoitteen kanssa.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

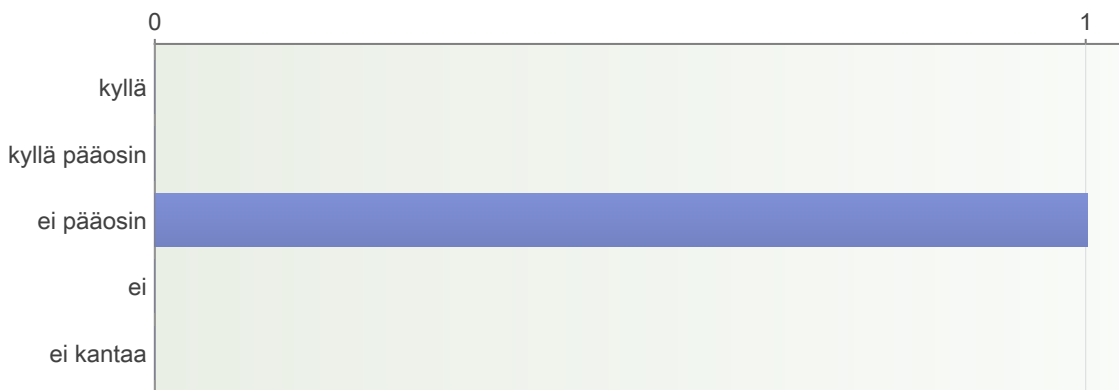
Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

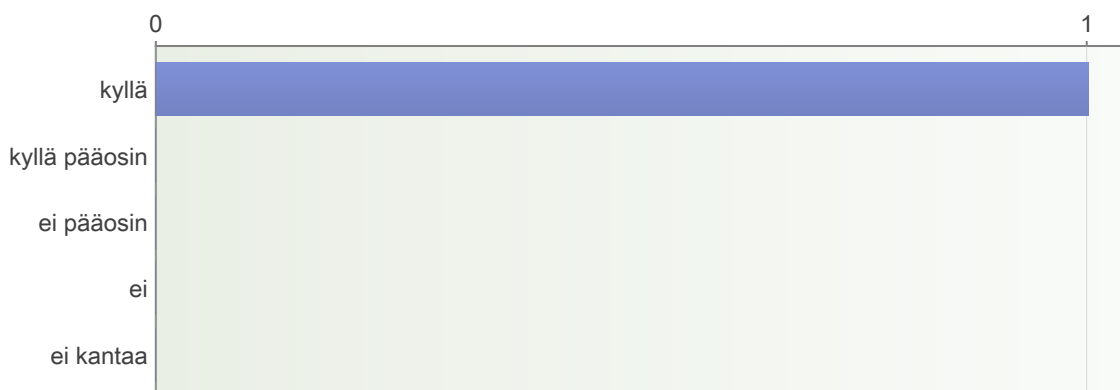
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

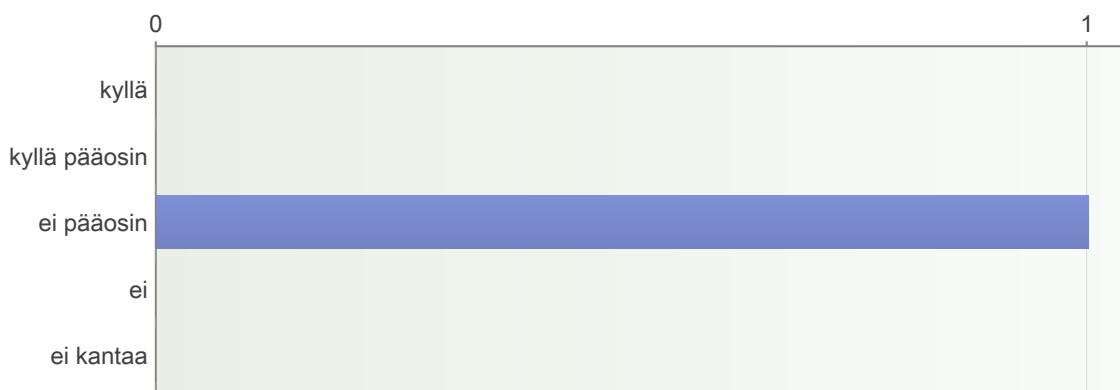
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä**

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisäätöiden kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

## 24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

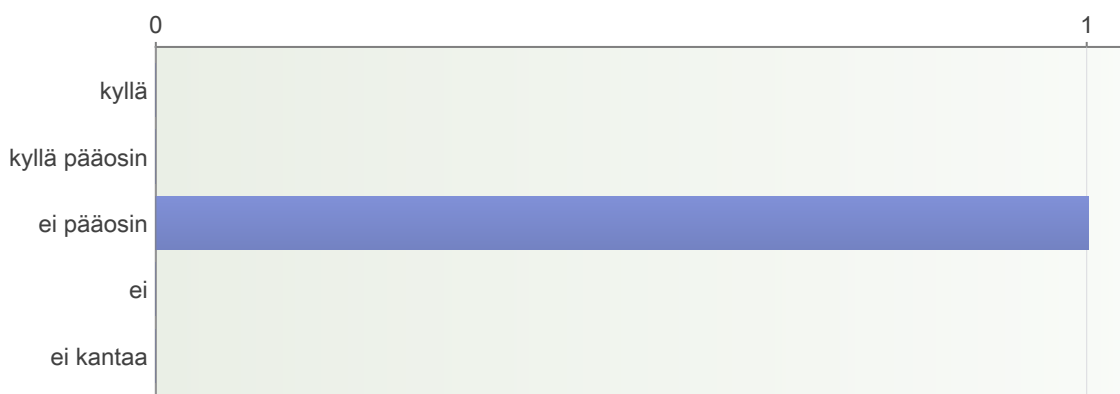
- Sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee uudelleenjärjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle (maakunta / perustettava maakuntien toimitilayhtiö), joka omilla toimillaan pystyy vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen. Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyltä pohjalta, on varmistettava, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Tämän takia mm. siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin. Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittaviksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen ja toimintojen järjestämisestä ja rahoittamisesta. Siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei saa aiheutua kunnille taloudellisia rasitteita. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

Lakiluonnosten sisältämän valtakunnallisen tilahallintayksikön perustaminen maakuntien pakkoyhtiöksi ja sen omistus pohjan määräytyminen maakuntien väestöpohjien, mutta ei siirtyvän omaisuuden arvon mukaan, ei ole oikeudenmukainen.

## 25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei**

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Vastaajien määrä: 1

- 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Voimaanpanolakiehdotuksen mukaan maakunnan liitto asettaa väliaikaisen valmistelutoimielimen laissa mainittujen viranomaisten sopimuksen mukaisesti. Valmistelutoimielimellä on laaja valmisteluvastuu maakunnalle siirtyvien tehtävien, siirtyvän omaisuuden ja henkilöstön, tietojärjestelmien, aloittavan maakunnan talouden sekä luottamus- ja viranhaltijaorganisaatioiden valmistelussa. Väliaikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää säätämällä sen perustamistoimista erikseen asetuksella. Mm. seuraavat asiat edellyttävät nykyistä tarkempia linjauksia: kenellä on toimivalta perustaa uusi maakunta; miten se perustetaan; millaisin säännöksin uusi maakunta lähtee matkaan; mitkä ovat väliaikaisen toimielimen toimintavaltuudet jne.?

Väliaikaisen toimielimen osalta myös rahoitus jää avoimeksi. Lähtökohtana vaikuttaa olevan, että nykyinen työnantaja myöntää virkavapautta ja vapauttaa viranhaltijan maakunnan valmistelutehtäviin. Valmisteluun liittyvät kustannukset tulee korvata maakuntien liitoille ja muille mukana oleville organisaatioille täysimääräisesti.

20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Henkilöstön siirtyminen maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksella on järkevä ja perusteltu toimintamalli, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy mainituista yksiköistä maakunnille ja ko. yksiköt lopettavat toimintansa.

23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

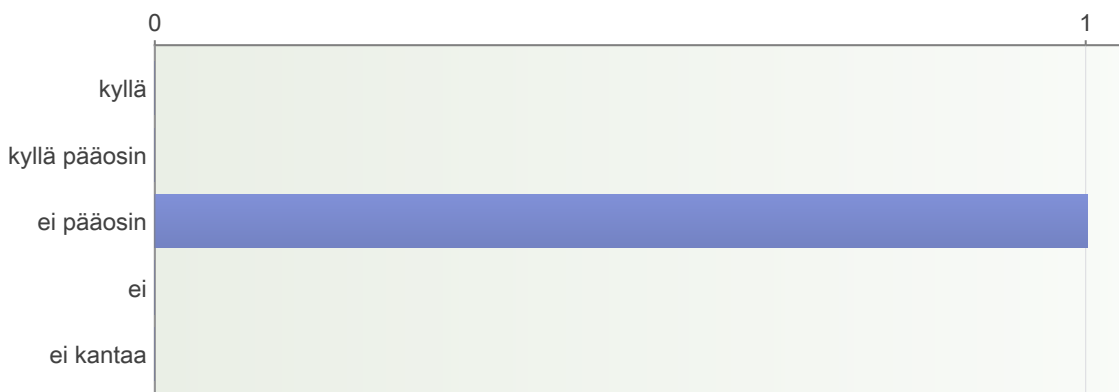
Lakiluonnoksen kiellosta koskien kunnan tuloveroprosentin nostamista voi aiheutua joillekin kunnille ongelmia, koska kuntien tulot laskevat esimerkiksi suhteessa kunnan vastuulla oleviin velkoihin (suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa). Tämä supistaa kunnan taloudellista liikkumavaraa kunnille jäävien tehtävien ja velkojen hoitamisessa. Kunnan verotusoikeuteen puuttuminen sisältää myös riskin kunnille myönnettyjen lainojen koron nousemisesta.

24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Sote- ja maakuntauudistus on merkittävän laaja ja vaativa kokonaisuus. Suurin osa uudistuksen toimeenpanosta tapahtuu vasta vuoden 2019 jälkeen. Toimeenpanolle ja myös yhtiöittämiselle on varattava enemmän aikaa kuin kaksi vuotta, esimerkiksi vuoden 2022 loppuun.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

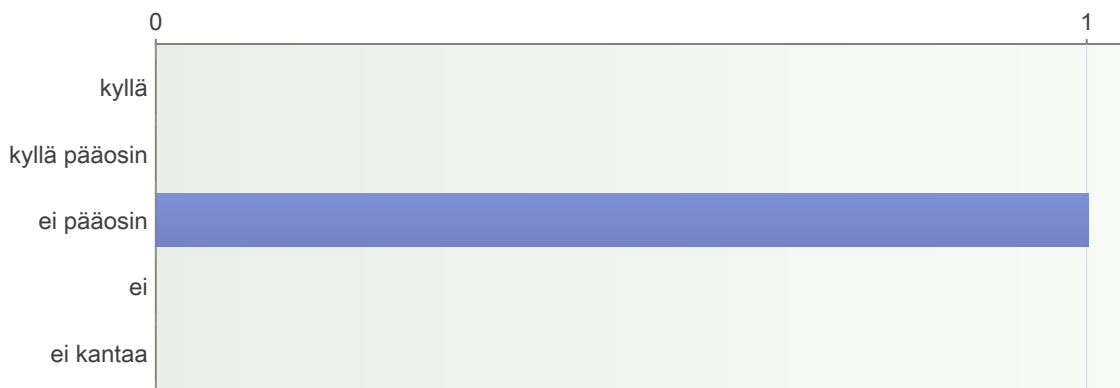
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

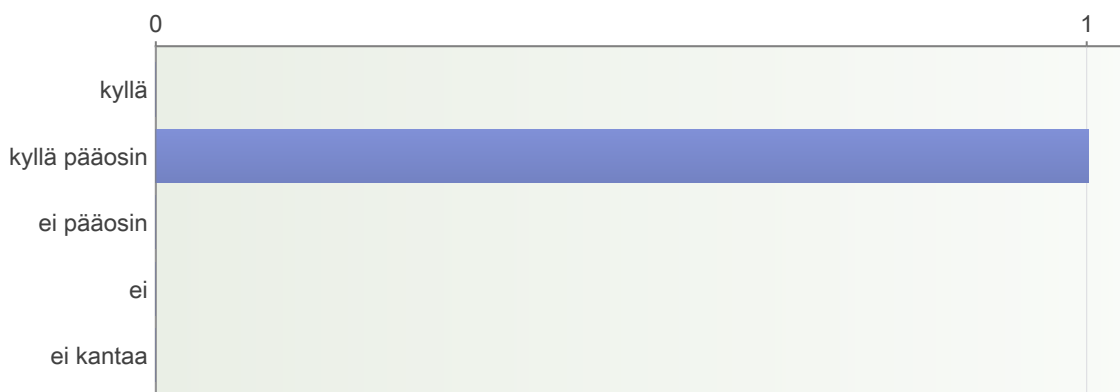
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: ei pääosin**

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

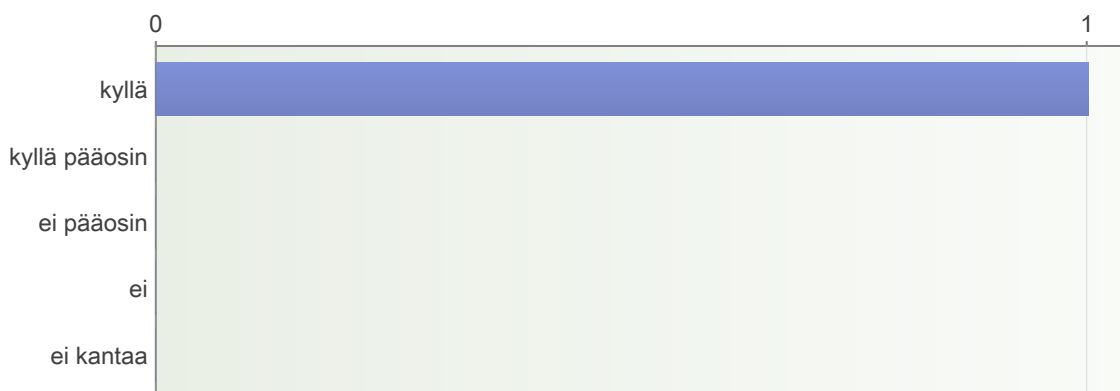
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä**

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että ne ovat lähes täydellisesti valtionrahoituksen varassa, mikä osaltaan johtaa maakunnat tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulee turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa.

27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Tämän periaatteen kanssa ovat ristiriidassa maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5–1,0 %).

28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

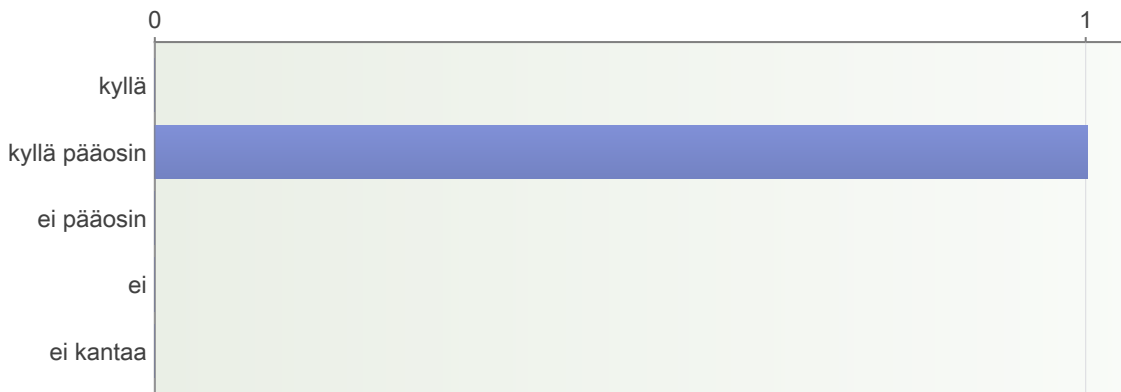
Kriteerit sopivat yleiskatteellisen maakuntien rahoituksen jakamiseen niiden tehtävien osalta, jotka nyt lausuttavaan lakiesitykseen sisältyvät. Rahoitusmallin rakenteen arviointia kuitenkin hankaloittaa se, että päätökset valinnanvapauden toteuttamisesta ja monikanavarahoituksen purkamisesta ovat vielä auki.

29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Siirtymäaika on riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu.

### 33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

### 34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoa. Maakuntien arviointimenettelyyn perustuva maakuntajaon muuttaminen vastoin maakuntien tahtoa ei kuitenkaan ole kohtuullinen menettely, sillä maakunnilla tulisi jo lähtökohtaisesti olla taloudelliset edellytykset selvittää tehtävistään. Lisäksi arviointimenettelyn käynnistymisen edellytyksenä olevat kriteerit ovat maakuntien näkökulmasta liian tiukat. Valtionrahoituksen kautta rahoituksensa saavat maakunnat voivat niiden perusteella liian vähäisin perustein ajautua arviointimenettelyyn ja sitä kautta pakkoliitoksiin.

Etelä-Pohjanmaan liitto esittää, että maakuntajakolakia muutettaessa Österbottens förbund -liiton suomenkieliseksi nimeksi vaihdetaan jokin muu kuin tällä hetkellä käytössä oleva "Pohjanmaa", esimerkiksi "Rannikko-Pohjanmaa". Nykyinen "Pohjanmaa" nimitys aiheuttaa sekaannuksia, koska on olemassa kolme muuta maakunnan liittoa, joiden nimessä on sana "Pohjanmaa", kaikilla näillä kuitenkin jonkin etuliitteen kera (Etelä-, Keski-, Pohjois-). Pohjanmaa ymmärretään toisinaan laajana Kristiinankaupungista Kuusamoon ulottuvana alueena, toisinaan "entisen suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan" alueena mutta yleensä vain harvoin hallinnollisena maakuntana, joka ruotsinkielinen nimi on Österbottens förbund. Tulevien väärinkäsitysten välttämiseksi on uusia itsehallinnollisia ja monialaisia maakuntia muodostettaessa perusteltua vaihtaa Österbottens förbund -liiton suomenkielinen nimi tarkemmin ao. maakuntaa ja sen maantieteellistä aluetta



kuvaavaksi.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

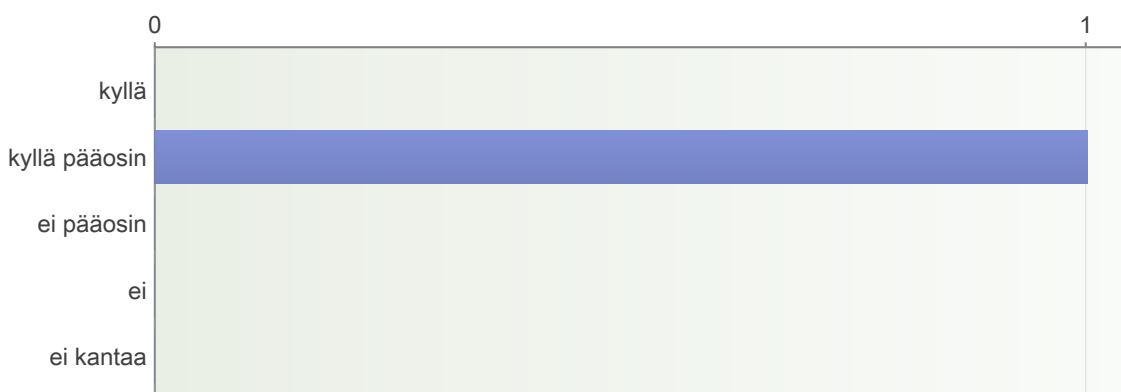
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä**

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

### 37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

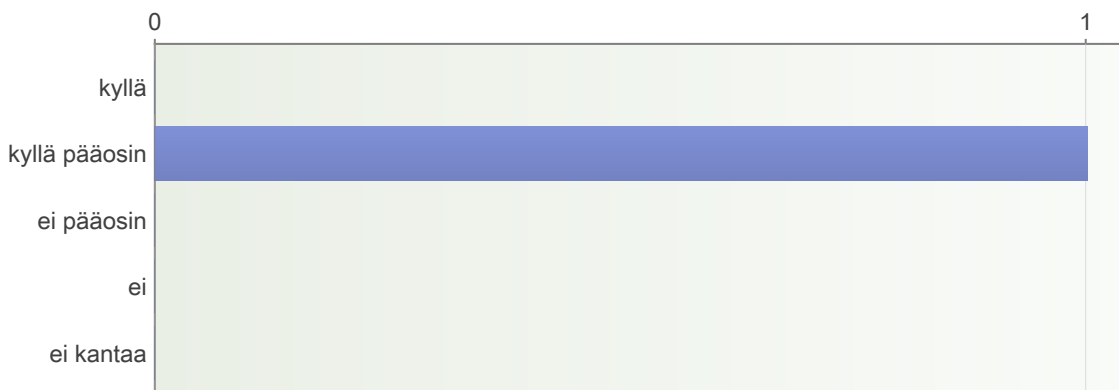
Kuntien valtionosuusjärjestelmään sisältyvät tasausmekanismit rajoittavat riittävästi uudistuksesta kuntiin aiheutuvia talouden muutoksia. Olennaista on, että lopulliset tasauslaskelmat tehdään jälkeenpäin uudistuksen voimaantulohetken kustannus-, tulo- ja järjestelmätiedoilla. Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on kuitenkin käynnistettävä mahdollisimman pian.

- 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu merkittävästi uudistuksessa. Tärkeimmäksi tavoitteeksi uudistuksen jälkeen tulee maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaaminen. Näin ollen valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä yksittäisillä kriteereillä ei ole ennen seuraavaa järjestelmän kokonaisuudistusta vastaavaa merkitystä kokonaisuuteen kuin nykyjärjestelmässä.

### 38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

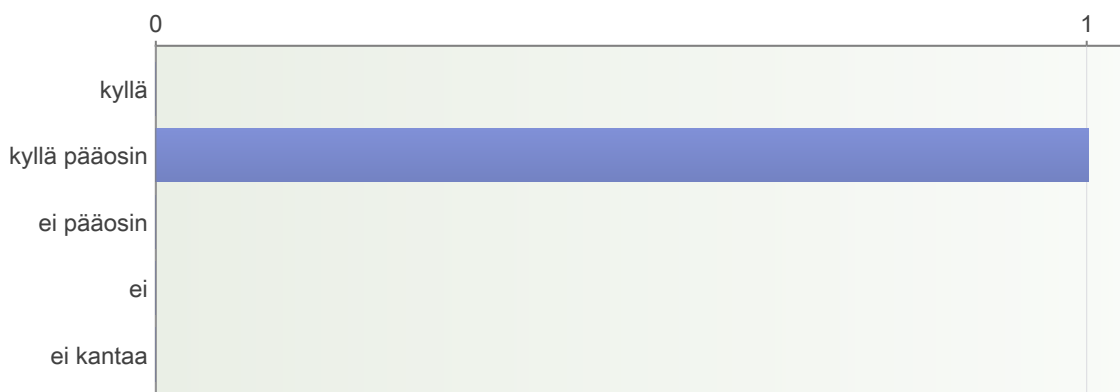
### 39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Paikallis- tai aluehallinnolla tulee olla vähintäänkin osittainen ja mieluummin pääosin omaan verotusoikeuteen perustuva verorahoitus. Maakuntien verotusoikeus lisäisi päätöksenteon vastuunkantoa ja läpinäkyvyyttä. Lakiesitys kuitenkin perustuu siihen, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Tämä lähtökohta on ongelmallinen sekä maakuntien itsehallinnon että järjestelmän kannustimien näkökulmasta. Verotusoikeus toisi maakunnille kannustimen pitää toimintansa tehokkaana. Alueen päättäjät olisivat vastuussa oman alueensa asukkaille, jolloin oman alueen verotus pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

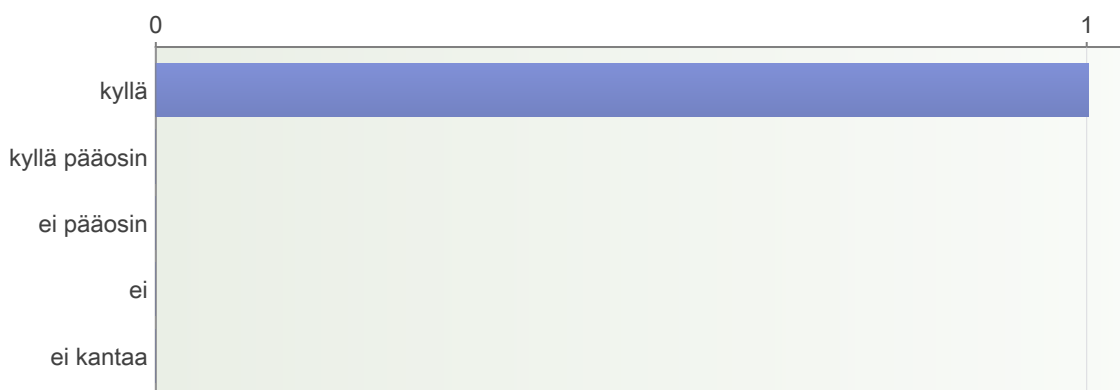
Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä pääosin**

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: kyllä**

#### 42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitysten mukaan perustettavien maakuntien henkilöstöön ehdotetaan sovellettavaksi kuntasektorin työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä, joka muuttuu koskemaan myös maakuntia. Muun muassa yhteistoiminnan ja viranhaltijan palvelussuhteen ehtojen osalta säätelyn taso pysyy siis samana. Ehdotus on kannatettava.

Maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta (Keva). Konsernin yritykset voivat vakuuttaa Kevassa. Ehdotus on kannatettava. Lakiesityksissä on kuitenkin syytä etukäteen varautua yksityisen palvelutuotannon laajentumisesta aiheutuviin vaikutuksiin eläkejärjestelmien rahoituksessa. Markkinoiden muuttuessa on kyettävä turvaamaan kuntien ja maakuntien eläkejärjestelmän rahoitus sekä estämään tasausmaksun kohtuuton nousu. Luonteva ratkaisu tähän ongelmaan on Kevan esittämä markkinamuutokset huomioon ottava kokonaisvaltainen siirtymämaksu, jolla korvattaisiin mahdolliset suuret työntekijöiden siirtymät noin 25 vuoden ajan.

#### 43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntauudistuksen myötä demokraattisesti valittu aluehallinto saadaan vihdoinkin käynnistymään Suomessa. Maakuntien liittojen ja ELY-keskusten toimintojen yhdistäminen vahvistaa alueiden kehittämistä ja antaa pitkällä aikavälillä mahdollisuuden merkittäviin säästöihin hallinnossa. Suunta on oikea, mutta aito itsehallinnollisuus edellyttää myöhemmin myös maakunnallista verotusoikeutta.

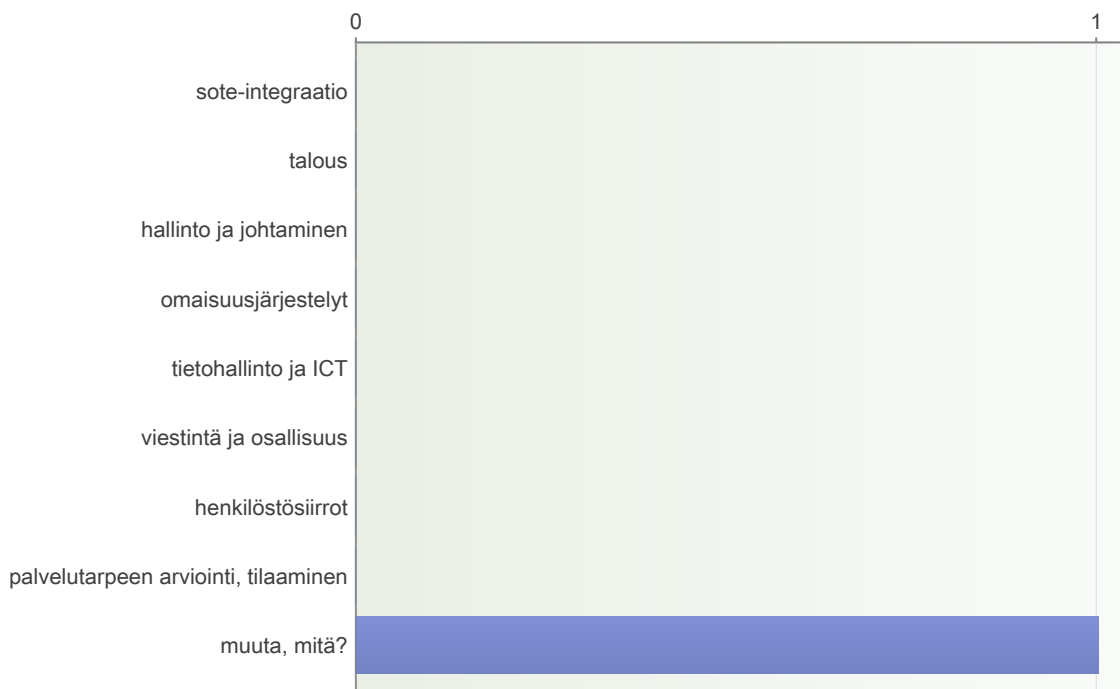
#### 44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien edellytykset selvitä niille laissa määrätyistä tehtävistä ja velvoitteista eivät vaikuta erityisen hyviltä. Lakisääteisten tehtävien hoitoa vaikeuttavat huomattavat säästötavoitteet (3 mrd euroa), maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja niihin liittyvät maakuntien arviointimenettelyn kriteerit, verotusoikeuden puuttuminen ja rajoitetut lainanottomahdollisuudet, palveluiden tuottamiselle asetettavat rajoitteet, tiukka valtionohjaus sekä uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta. Suoritusasteen arviointia tällä hetkellä vaikeuttaa myös mm. valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1



**Avoimet vastaukset: muuta, mitä?**

- Kaikilla mainituilla osa-alueilla on tällä hetkellä vielä paljon avoimia kysymyksiä ja osin myös (poliittisia) päätöksiä kaipaavia asioita. Tärkeää on, että maakuntiin pidetään uudistusta valmisteltaessa säännöllistä ja tiivistä yhteyttä eri tavoin sekä muodostetaan erilaisia verkostoja, joiden kautta maakuntien valmisteluvastuussa olevat henkilöt pystyvät omaksumaan parhaita käytäntöjä toisiltaan. Lisäksi on tärkeää, että myös valtio osaltaan resursoi maakunnissa tapahtuvaa ja paljon voimavaroja vaativaa muutostyötä. Muutosprosessin eri vaiheissa tarvitaan erilaista tukea, jonka tarve lisäksi vaihtelee maakunnittain. Myös muutosjohtamisen avuksi tarvitaan hyvää perehdytystä.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntauudistus vaikuttaa oleellisesti myös kuntien asemaan ja tehtäviin. Kunnilla ja niiden välisellä yhteistoiminnalla on ratkaiseva merkitys alueellisessa kehittämistyössä ja koko maan potentiaalin hyödyntämisessä. Uusien maakuntien omakin etu on järjestää yhteistyö alueensa kuntien kanssa sujuvalla ja tuloksekkaalla tavalla. Pohdittava on vielä mm. sitä, voisiko maakunta ottaa joitakin kuntien tehtäviä hoitaakseen, vaikka kaikki kunnat eivät olisikaan tuossa yhteistyöjärjestelyssä mukana. Eri tehtävien järjestämisestä, tuotannosta ja yhteistyöstä kuntien ja maakuntien kesken tulisi voida sopia joustavasti ja alueelle luontaisia toimintamalleja hyödyntäen (vrt. vastaus kysymykseen 5).

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.